

Ettevõtluskonkursi finalistid

VANUSERÜHM 7-10 a.

Naistevälja kivikalmete korrastamine - Tapa Gümnaasiumi 4.a klass

2017/2018. õppeaastal võtsid lapsed kultuuripärandi aasta puhul oma hoole alla Naistevälja kalmevälja, mis on Eesti üks suuremaid ja vanemaid 30-35 kangrust koosnev kalmerühm. Naistevälja kalmed paiknevad laiali põllul ja metsas ning inimeste teadmatusest oli üks kalme juba metsaveokite tõttu madalamaks vajutatud. Õpilaste eesmärgiks sai koolikaaslaste teadlikkuse tõstmine kalmetest ja avalike infosiltide valmistamine edaspidiste kahjustuste ennetamiseks. See sai teoks lahke lapsevanema ja muinsuskaitseametniku abil. Infosildid paigaldati kahe kalme juurde, mis ei ole veel muinsuskaitse all.

„100 lille, 100 sõpra“ - Rakvere Gümnaasiumi 3.a klass

„100 lille, 100 sõpra“ oli EV 100. sünnipäevaks planeeritud kingitus - kaunistada koolimaja esine tähtsündmuse puhul lilledega. Selleks, et õppida lihtsast tegevusest võimalikult palju, viidi kogu projekt ellu ainetundide raames, erinevaid õppeaineid lõimides. Tegevusi jagus igasse ainetundi: väikesed kunstnikud kujundasid tegevust kajastavad lustakad plakatid, julged esinejad tutvustasid projekti kooliperale, aednikud istutasid taimed, töomesilased valmistasid lillepotid. Projekti märksõnaks oli taaskasutus - omanäolised lillepotid meisterdati internetist saadud õpetuse abil vanadest käterätikutest.

Linnupeletaja - Jõhvi Vene Põhikooli 4.c klassi õpilane Dmitri Šaronov

Dmitril tekkis mõte leiutada linnupeletaja, kui linnud tema aias alatihi puud-põõsad marjadest tühjaks tegid. Eriti solvunud oli ta, kui tema lemmikud, maasikad, nahka pisteti. Olukorra lahendamiseks meisterdas ta lindu meenutava linnupeletaja kasutatud prügikotist, okstest ja tamiilist ning riputas selle puu otsa nii, et tuule käes liikudes ja sahisedes hirmutaks marjamaiad linnud eemale. Linnupeletaja efektiivsus avaldus kohe peenardel alles jäävate marjade koguses. Külanaabritele avaldas Dmitri leiutis muljet, kuivõrd neile käis üle jõu võrkude paigaldamine puudele ning seetõttu võtsid nemadki leiutise kasutusele. Järgmisel suvel ei ole lindudel sinna külasse marjavargile enam asja, sest Dmitri plaanib koos naabripoistega meisterdada suuremas koguses täiustatud linnupeletajaid kogukonnale. Tegevuse oluline märksõna oli ka taaskasutus.

VANUSERÜHM 11-15 a.

Luulekavad - Võru Kreutzwaldi kool 7.b klass

Õpilaste idee teha midagi koos uut ja põnevat sai alguse 2016. aastal, kui neid sütitas luulehuviga uus kirjanduse õpetaja. Kirjutati, õpiti deklameerima, osaleti luulekirjutamise konkurssidel. Kui Jõgeval kuulutati välja luulefestival, kus tuli esitada 15 minutiline luulekava, käisid noored pooleaastase ettevalmistusperioodi jooksul igal nädalal kogu klassiga koos ja õppisid Henno Käo luule põhjal tehtud luulekava. Luulet põimiti muusika (kitarri- ja saksofonimängu), laulu ja liikumisega. Lisaks konkursil osalemisele hakati luulekava esitama erinevatel üritustel nii tihti kui õppetöö vähegi võimaldas. 2017/2018. õppeaastal esineti taas erinevatel maakonna üritustel Lehte Hainsalu luule põhjal tehtud

luulekavaga, mida ilmestati klaverimänguga. Praegu on käsil töö Kalju Kanguri luulega, millega osaletakse Jõgeva luulefestivalil ja kalender on esinemistest tihe nii aasta lõpus kui uue alguses. Hoolimata tihedast ajakavast ja east, mil noored üldjuhul just luulehuviga silma ei paista, harjutatakse iganädalaselt koos vähemalt üks tund selleks, et pakkuda kuulajatele kvaliteetset kultuurielamust. Märkimist väärib suurepärase 20 õpilase meeskonnatöö ja rollijaotus.

Ettevõtlikud nutimunad - Pärnu Rääma põhikooli õppurid Ketter Hiemäe, Rihard Järvesaar, Remo Raiesmaa, Joonas Leemet, Häli Palmiste, Karl-Joosep Raudkivi

„Ettevõtlikud nutimunad“ on perekondlik nutiõhtu, mille eesmärk on veeta üks lõbus, nutikas ja mänguline õhtu oma pere seltsis, pannes proovile ka oma pere nutikuse erinevates mängudes. Tegemist on üritusega, mis toob vähemalt ühel õhtul aastas kokku pered üle Pärnumaa. Perekonna ehk tiimi suuruseks on 2-5 liiget. Idee uudsus peitub selles, et muna õpetab kana ja kana õpetab muna - tänase tehnoloogia virr-varris on oluline, et erinevad generatsioonid perekonnas/suguvõsas mõistavad olukordi ning mõisteid sarnaselt. „Ettevõtlikud nutimunad“ üritus sai alguse Rääma kooli õpetajate eestvedamisel 2016. aastal, kuid 2018. aastal võtsid erinevate klasside noored korraldamise üle. Kevadel toimunud juba kolmandal nutimunade üritusel osales 20 perekonda, kelle tungival soovil tuleb ürituste sarja kindlasti jätkata.

Heategevuslik loterii Rakvere Haigla lasteosakonna toetuseks - Rakvere Gümnaasiumi 5. ja 2. klassi õpilased

5.b klassi õpilaste algatusel ja koostöös 2.a klassiga korraldati heategevuslik loterii Rakvere Haigla lastetubadesse vajalike vahendite ostmiseks. Koostöös Rakvere Haigla personaliga selgitati välja, missuguseid vahendeid osakond vajab ning mõeldi ideed eesmärgi saavutamiseks.

5.b klassi õpilased otsustasid osaleda Rakvere linna "Kreisi Noortepäeva" heategevusliku loteriiga. Annetajate leidmiseks valmistati reklaamid - reklaamteksti koostasid 5. klassi õpilased, reklaami kujundasid 2. klassi õpilased. Loterii eeltööd hõlmasid teavituse tegemist koolis, annetuste sorteerimist, loosisiltide valmistamist, vajaliku atribuutika meisterdamist (loosikastid, rahakassad jm), müügitöögraafiku koostamist. Loterii jaoks annetasid nii koolikaaslased, lapsevanemad kui õpetajad mänguasju, käsitööesemeid, puslesid, raamatuid. 1. juunil toimunud Rakvere linna "Kreisel Noortepäeval" müüsid suur ja väike õpilane koos loteriipileteid ning hiljem arvestati kokku tulud, valmistati tänukirjad, tänati annetajaid. Haigla toetuseks koguti 153 eurot, mille eest osteti lastetubadesse puslesid, raamatuid, tegevustäringuid ja -kaarte ning värvipliiatseid. Kõik kingitused anti haiglale üle 11. juunil.

VANUSERÜHM 16-26 a.

Changemakers Academy: Erkki Kuber (TÜ), Dan Tõnus, University of Groningen

Changemakers Academy on konkurss, mille raames noorte viieliikmelised segatiimid võistlevad sotsiaalsetele ettevõtetele parima turunduslahenduse loomise ja teostamise nimel. Konkurss on arengukeskkonnaks 8.-12. klasside eesti ja vene keelt kõnelevatele noortele üle Eesti. Programm arendab (sotsiaalse) ettevõtluse ja turundusoskusi ning leevendab kolme

noorte vajadust: 1. Realiseerida oma võimeid mõtestatult, 2. Saada sõpru erinevate noorte hulgast, 3. Oskust suurendada oma keskendumis- ja asjade kordasaatmise võimet. Changemakersi uskumus on, et igaüks peaks elus saavutama oma täieliku potentsiaali läbi mõtestatud tegevuse. Programm on uuenduslik kombinatsioon turundusest, sotsiaalsest ettevõtlusest, programmi läbimõeldud disainist (sh õpiväljundid), noortest korraldajatest (sh mentorid).

Kahe hooajaga on programm mõjutanud juba üle 150 eesti ja vene keelt kõneleva noore elu. Koostöös Briti Nõukoguga toimuv programm leidis teisel hooajal aset Põhja- ja Lõuna-Eestis, kolmandal hooajal laieneb Kirde-Eestisse.

Kaardimäng Mälukas, mis teadvustab noortele uimasite (ehk narkootikumide, alkoholi ning tubakatoodete) kahjulikkust - Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11. klassi õpilane Maria Palk

Kaardimäng Mälukas on loodud vajadusest teadvustada noortele juba varakult uimastite kahjulikkust ning panna noori mõtlema oma tervisele. Kaardimängu innovaativsus seisneb selles, et noored on ise probleemi märganud ja kasutavad tulemuse saavutamiseks teadmisi oma eakaaslaste mõtlemisest. Kaardimängu peamiseks sihtgrupiks peavad loojad ise haridusasutusi, eelkõige põhikoole, kuna mäng läheb hästi kokku 7. ja 8. klasside õppekavaga.

Mängu küsimused on valminud koostöös Lääne Prefektuuri noorsoopolitseinikega. 36 küsimust sisaldav mäng kujundati ja trükiti ning nüüdseks on see ka valitud kohtades müügil.

Projekt „Ma ei ole Uhhuu!“ Katarina Raud Tallinna Kristiine Gümnaasiumist, Anastasia Beljajeva ja Anna Aron Gustav Adolfi Gümnaasiumist, Silvaliis Karu Nõo Realgümnaasiumist, Greete Kõrvel Tallinna Reaalkoolist

Projekt „Ma Ei Ole Uhhuu“ tegeleb vaimse tervise teadvustamisega noortele alates seitsmendast klassist. Eestvedajad said inspiratsiooni teemaga tegelemiseks märkamisest, et vaimne tervis on meie ühiskonnas väga tabu teema ning erinevalt füüsilisest tervisest räägitakse sellest vähe. Noored said kokku tüdrukute ettevõtlusprogrammis Superheroes, mis oma tollal veel algse ideega ka võideti. Võidureis Londonisse ja Cambridge kohtuma sealsete oma ala spetsialistidega andis motivatsiooni ja indu midagi suuremat korda saata. Nüüd on noored koos MTÜ-ga Peaasi jõudnud läbi loengute ning postrite umbes 3060 õpilaseni ning 220 õpetajani erinevates koolides. Koos Eesti tuntud staaridega nagu Kristel Aaslaid ning Tiiu Kaarlõp valmis 10 minuti pikkune video, kus staarid rääkisid oma kogemusest seoses vaimse tervisega <https://www.youtube.com/watch?v=RZdIaGJwuCE>. Nende tegudega pälviti EV Presidendilt auhind „Lapse suur tegu“, mis omakorda võimaldas läbi meedia vaimse tervise teemat veelgi rohkem teadvustada. Peale seda jõud ei raugenud ning tehti valmis film "Omamoodi tüdruk". Aspergeri sündroomi põdevast tüdrukust rääkiv film esilinastus Kino Sõpruses 2017. aasta novembris. Kogumaks teema laiemaks kajastamiseks ressursi, kandideeriti Nopi Üles noorte projektide rahastusele ja saadi toetus viia ellu bipolaarsusest rääkiv tantsulavastus.

Kinoklass Avasilm - Valga Gümnaasium 12. klassi õppur Kristiina Saaron

Kinoklassi idee sündis ajalootunnis ajaloo filmi vaadates, kui koolipingis istumine tegi huvitava filmi jälgimise ebamugavaks. Kristiina võttis kinoruumi tegemise südameasjaks ning see seati sisse kooli tühja keldriruumi. Kinoklassi valmimisel on lähtunud Aafrika stiilist, sest Valga Gümnaasium on UNESCO ühendkool ning taaskasutuspõhimõtetest. Rehvidest meisterdati tumbad, euroalustest diivan, õmmeldi patju, meisterdati nii diivanikaunistused kui ka küünlad. Tänu taaskasutusele hoiti kõvasti kokku – kinoklass läks maksma 10 eurot 897 euro asemel, mis oleks kulunud sisustusele.

Kinoklassis saavad õpilased vaadata filme, viia läbi arutlusõhtuid, tunde kui rühmatöid. Koolis loodi ametlik filmiklubi DFK VG AVASILM ning Valga Gümnaasium liitus dokumentaalfilmiklubiga, mille liikmetel on võimalus tellida tasuta õpetlikke ja silmaringi laiendavaid dokumentaalfilme.

Liikumissarjad Nõos - Nõo Realgümnaasiumi 12. klassi õpilased Danvar Lendre ja Mattias Laos

Idee liikumissarjade korraldamiseks tekkis 2017. aasta talvest, kui noormehed leidsid, et on vaja noored ühiselamust välja saada ning seeläbi ka endale jooksukaaslased leida. Otsustati korraldada üritus, mis motiveeriks õpilasi ühiselt liikuma. Pändi kokku liikumissarja kondikava, jagati omavahel ülesande ning kui kooli juhtkonnalt oli luba saadud, hakati otsima sponsoreid, et pakkuda iga etapi lõpus juua ja puuvilju. Toimusid ka loosid, et motiveerida veelgi rohkem osavõtjaid osalema. Kuigi sponsoritelt tulid peamiselt eitavad vastused, tehti aktiivselt teavitust, kaardistati rajad, prinditi välja kaardid ning tehti üritus ikkagi ära. Kokku viisid Danvar ja Mattias liikumisüritust Nõo vallas läbi kolmel korral. Nende algatatud üritusest sai traditsioon, mille korraldamise teatepulk anti edasi noorematele koolikaaslastele.

KATEGOORIA ÄRITEGU

VANUSERÜHM 7-10 a.

Kilekotist helkurid - Jõhvi Vene Põhikool 4.c klassi õpilane Emili Matjušenko

Emili tooteks on kasutatud kilekottidest võtmehoidjad ja helkurid. Valmistamiseks vajab ta nõõri, kinnitust, helkurriba, mikrolaineahju ning sobivaid kilekotte. Suurt rõhku paneb Emili kinnitusele, et helkurid riiete küljes püsiksid.

VANUSERÜHM 11-15 a.

Paula pood - Tera Peedu kooli 6. klassi õpilane Pauliina Luure

Pauliina on viimased 3 aastat kasvatanud kodulinde, keda praeguseks on u 30 kana, 4 parti ja 9 hane. Möödunud suvel avas ta Facebookis oma „Paula poe“, kus müüb linnumune, mida saab poe kaudu tellida - kooli töötajad ja õpilased saavad munakarbide kätte koolist, kohalikele elanikele viib tüdruk vabalt peetavate kanade munad karbiga koju kätte. Samuti müüb Pauliina oma poes enda ja õe tehtud keraamikat ning kudumeid. Praegu peab Pauliina plaani, kuidas vastu tulla kõigile tema Facebooki poe kaudu osta soovijatele, kuna nõudlus

ületab pakkumise. Selleks tuleb ilmselt kanu juurde võtta ning lindude eest hoolitsema motiveeribki taskuraha teenimise võimalus.

Meevõie - Valga põhikooli 9. klassi õppurid Morris Tann, Janely Rein, Rasmus Susi

Meevõie on magus ja vägagi maitsev Eesti toorainetest tehtud segu, mis koosneb meest, võist ning marjajahust. Vaid üks toode ei sisalda marjajahu ning selleks on vana hea naturaalne meevõie. Meevõie sobib määrimiseks nii saiale, pannkoogile, kookide/tortide vahele kui ka niisama söömiseks. Maiustajaid leidub igas vanuses.

Idee sai alguse 2017. aasta oktoobris, kui alustati koolis minifirmaga. Sortimenti kuulusid erinevad meevõided nagu mustsõstra-, mustika-, jõhvika-, aroonia-, naturaalsed- ning jõulude ajal spetsiaalne jõulumaitseline meevõie. Kõige suuremaks katsumuseks oli meevõide kokku segamine, mis kõlab küll kergelt, kuid tegelikult oli üsna keeruline protsess, eriti pärast nõude pealt mee ja või maha saamine. Tootega on nopitud juba ka mõned auhinnad.

Memo kellad - Anna Haava nimelise Pala kooli 7. klassi õpilased Urmet Kaur, Rasmus Lille, Henri Põld

Memo kellad on käsitsi valmistatud täispuidust disainkellad. Tootel on lisafunktsioonina memotahvel, kuhu saab kirjutada meeldetuletusi, inspireerivaid sõnumeid, häid soovide. Kellaga kaasnev sõnum on: "Väärtusta oma aega ja saad vastu kvaliteetsema elu". Memo kellade kasutusvõimalused on mitmekülgsed: 1. Unustamise vältimiseks saab tähtsad asjad kirjutada memotahvlile; 2. Kvaliteetaja leidmiseks oma perekonna jaoks saab memotahvli kasutada aja planeerijana; 3. Enda motiveerimiseks ja tasakaalu leidmiseks saab memotahvli kasutada positiivsete enesesisenduste kirjutamiseks; 4. Lähedaste päeva kordaminekuks ja tuju tõstmiseks saab memotahvlile jätta inspireerivaid sõnumeid, joonistada lõbusaid pilte või lihtsalt tänada, et nad olemas on.

Mängujuhtimise teenus - Türi Põhikooli 8. klassi õppur Kirke Perillus

Idee hakata pakkuma mängujuhtimise teenust sai alguse võimalusest osaleda 2017. aastal Raplas toimunud Noorte Mängujuhtide koolitusel, mille raames õpetati mängude läbiviimist ja mängujuhtimist. Mõeldud-tehtud! Kirke on 2018. a veebruarist kuni maini kuuel sünnipäeval läbi viinud mängu, samuti on ta osalenud laagrites mängujuhina. Noorte ja laste mängu kaasamine osutub vahel parajaks katsumuseks, sest rolli mängivad paljud tegurid alates kohast kuni hetkemeeleoluni. 2018. aasta jaanuaris koostas Kirke koos sõpradega Nopi Üles raames projekti "Mängujuhtide koolitus Türi Noortekeskuses", millele saadi ka rahastus.

VANUSERÜHM 16-26 a.

Eesti tooted maailma - Hugo Treffneri Gümnaasiumi gümnaasistid Brandon Undrus, Siim Kokkota, Maru Arukask, Anette Gertrud Pello, Triinu Amboja

"Eesti tooted maailma" on internetikeskkond, läbi mille on väliseestlastel ning välismaalastel võimalus tellida eestimaiseid tooteid. Noorte eesmärk oli leevendada kõigi välismaal elavate eestlaste isu eestimaiste toitude järele, sest leiti, et Eesti Vabariigi 100. aastapäeval peaks iga eestlane, hoolimata elukohast, saama nautida Eesti toitu. Tegemist on hea müügivõimalusega ka kohalikele tootjatele. Idee uudsus seisneb selles, et suudetakse kuni 7 päevaga sõltuvalt

sihtkohast saata head ja paremat otse Eestimaalt üle kogu Euroopa. Suurimaks proovikiviks sai transpordiküsimus. 5 kuu jooksul saadeti Eestimaiseid tooteid rohkem kui 30 leibkonnale üle kogu Euroopa. Ideed aitasid ellu viia mitmed Eesti väikeettevõtted ja pakitarnijad.

Best Ice Kalevi kommidega jäätis - Tallinna 21. Kooli 12. klassi õpilased Merilin Priilinn- Türk, Triin Mänd, Bert Palts, Kristjan Pekk

Best Ice on eestimaiste Kalevi kompvakkidega käsitööjäätis. Tooted on olulised Eesti nostalgilisemate maitsete elus hoidmiseks, pakkudes turule samu eestlaste poolt armastatud maitseid uues võtmes. Tootevalikus on 7 erineva kommiga käsitööjäätist, sealhulgas vaieldamatu klientide lemmik Maiuspala ning lisaks on välja töötatud kaks eritoodet vastavalt tähtpäevadele ja laktoosivaba veganjäätis Oravakese kommiga. Tooted on inspireeritud soovist kinkida midagi Eesti Vabariigile. Initsiatiiv viis selleni, et õpilafirmana alustanud Best Ice sai Kalev AS-i ametlikuks koostööpartneriks. Pärast "Parima rahvusvahelise õpilasfirma" tiitli koju toomist Soome laadalt avanes noortel võimalus esitleda oma tooteid meedias ja sellele järgnesid erinevad koostööpakkumised. Kokku on toodetud käsitsi uskumatuna näivad 2000 tpsi jäätist, tänaseks on jõudnud jäätised üle 1700 eestlase südamesse (õigemini kõhtu).

Rabavee toonik - Põlva Gümnaasiumi 12. klassi õppurid Hanna Maria Laane, Evar Valentin Pereseld, Katrin Piirimaa

Rabavee toonikus sisaldub looduslik ja kasulik Põlvamaa Meenikunno rabajärvest pärit rabavee filtraat, millega saab lihtsa vaevaga puhastada ja niisutada näonahka ning eemaldada meiki. Naturaalsele rabaveele pole lisatud keemilisi aineid.

Idee teostamiseks toimus pidev vee toomine rabajärvest, selle topeltfiltreerimine koolis ning seejärel veekanistritega sõit Tartusse TÜ Katsekotta vaakumpump filtreerimist tegema. Sellele järgnes vee pudeldamine ja etikettide kleepimine ning vesi oligi valmis müügiks! Hetkel on tooted müügil Põlva Kaubamajas, Suure Munamäe kioskis ja Andre Farmi Talupoes. Rabavee toonikuga on õpilasfirmana alustanud tiim võitnud konkurssidel preemiaid ning tootmine käib edasi.